

[גור חלון](#)

נהגת לאחר שימוש בקנאביס רפואי? חברת הביטוח תסרב לפצותך לאחר תאונה

ג'ון גבע 14/7/15

זלים במחלות מסוימות זכאים, בהתאם לקריטריונים מסוימים, להשתמש במריחואנה/קנאביס רפואי כדי להקל על כאביהם. האם יש לכך השפעה על נהיגת כלי רכב? אם כן - האם תשלם חברת הביטוח תגמולי ביטוח בקרות תאונה?

על פי הנחיות משרד הבריאות, מומלץ לחולים לא לנהוג כששעות לאחר השימוש בקנאביס רפואי. עם זאת, ייתכן שישארו שרידי סם בגופו של הנהג, גם לאחר שפעל בהתאם להנחיות אלו. מה קובע החוק לגבי נהג שמשתמש בסמים (באישור רפואי)? מה דינו של נהג אשר נעצר על ידי שוטר ובבדיקה נמצאו בגופו שרידי סם?

פקודת התעבורה קובעת כי "שיכור" הוא "מי שבגופו מצוי סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן". כלומר, ייתכן שרישיון הנהיגה של אדם המשתמש בקנאביס רפואי יישלל למרות שפעל בהתאם להנחיות משרד הבריאות (עברו ששעות בהתאם להנחיה, ואולם עדיין נותרו שרידי סם בגופו). למשתמשים בקנאביס רפואי מדובר במצב מבלבל, מאחר שהם אינם יודעים כעבור כמה זמן מהשימוש בקנאביס מותר להם לנהוג (ועניין חשוב זה לא מצוין בחוק).

ייתכן שאותם נהגים יצטרכו להתמודד עם בעיה נוספת: אם אותו נהג היה מעורב בתאונת דרכים, הוא יצטרך להתמודד מול חברת הביטוח שביטחה את רכבו ותסרב לפצותו על פי הפוליסה. חברת הביטוח תטען כי הפוליסה לא מכסה נזק שנגרם על ידי נהג שהשתמש בסמים. על פי הוראות הפוליסה התקנית, חברת ביטוח לא תשלם תגמולי ביטוח למבוטח בעבור "אובדן או נזק שנגרמו בשל היות נהג הרכב נתון להשפעת סמים מסוכנים, כהגדרתם בפקודת הסמים המסוכנים". בשונה מאלכוהול, הפוליסה הינה חד-משמעית לעניין שימוש בסמים, וקובעת שלגבי אדם הנוהג תחת השפעת סמים לא יחול הכיסוי הביטוחי (גם אם השימוש בסמים אושר על ידי רופא). ר' צרך קנאביס רפואי כ-20 דקות לפני הנהיגה, היה מעורב בתאונת דרכים והוגש נגדו כתב אישום בבית המשפט לתעבורה אשר ציין כי לשר הבריאות נתונה הסמכות להחריג סמים מסוימים מעבירת הנהיגה בשכרות ומשלא עשה זאת, יש לראות בנהיגה תחת השפעתו של כל סם אסור כנהיגה בשכרות. אין מקום ליצירת אבחנה שיפוטית בין נהיגה תחת השפעת סמים, שנצרכו באישור רפואי וכדין, לבין נהיגה תחת השפעת סמים שנצרכו שלא כדין. בית המשפט שלל את רישיונו של ר' לתקופה של שנתיים, הוטלו עליו קנס כספי ופסילת רישיון על תנאי למשך שישה חודשים. ר', אשר לא השלים עם גזר הדין, ערער לבית המשפט המחוזי, אשר דחה את ערעורו.

בית המשפט קבע כי החוק אינו מבחין בין צריכת סם ברישיון ושלא ברישיון לעניין עבירת נהיגה בשכרות. עוד הוסיף בית המשפט, כי החוק ברור וחד-משמעי בעניין זה, ואולם יש מקום להקל בגזר דינו של ר', שכן במקרה זה קיימות נסיבות חריגות המצדיקות עונש נמוך מהעונש המינימלי הקבוע בחוק (נוכח עברו התעבורתי שאינו מכביד של ר', עמידתו במבחן המאפיינים והעובדה כי הסם נצרך ברישיון). לאור האמור, הפחית בית המשפט את עונש הפסילה של ר' לשנה וביטל את עונש המאסר המותנה. יתר רכיבי גזר הדין נותרו על כנם. ר' הגיש בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, וטען כי יש לזכותו. לטענת ר', גישת בית המשפט מחמירה מדי, שכן משמעותה היא שכל צריכה של סם תוביל לשלילה מוחלטת של רישיון הנהיגה.

מנהל המרכז לבריאות הנפש בבית החולים אברבנאל העיד כי ישנה מחלוקת באשר לפרק הזמן שיש להמתין בין צריכת הסם לבין נהיגה, וכי המלצתו - המבוססת על הדין הקנדי - היא לפרק זמן של שש שעות. המדינה טענה כי יכולים להיווצר מצבים שבהם הפער בין פקודת התעבורה לבין פקודת הסמים המסוכנים יביא לקושי משפטי. עם זאת, בהקשר של קנאביס המסופק ברישיון, המדינה מפעילה את שיקול דעתה בהעמדה לדין ובמקרה שבו חלפו שש

שעות, כקבוע בהנחיות הקליניות, ייתכן שתבחר שלא להעמיד לדין את הנהג, חרף ביצועה של עבירה. עם זאת, במקרה זה ר' צרך את הסם דקות ספורות לפני הנהיגה, בניגוד להנחיות הקליניות. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של ר', וקבע כי האיסור על נהיגה בשכרות הוא איסור ידוע הקבוע בחוק ופרק זמן של דקות ספורות בין צריכת הסם לנהיגה אינו מאפשר נהיגה בטוחה.

"מכונת מוות נעה"

ז' נהג ברכבו כשהוא תחת השפעת סם מסוג קנאביס ובית המשפט לתעבורה שלל את רישיונו למשך שנתיים וחצי, הטיל עליו קנס כספי, שלילה על תנאי וחתימה על התחייבות. ז', אשר לא השלים עם פסק דינו, ערער לבית המשפט המחוזי אשר דחה את ערעורו וציין כי כל עוד לא הוסדרה בחוק סוגיית נהיגתם של המשתמשים בקנאביס רפואי על פי רישיון כדיון, ז' הוא בגדר מי שנהג בהיותו שיכור ובכך היווה "מכונת מוות נעה". הנסיבות האישיות המאפשרות ל-ז' להשתמש כדיון בקנאביס רפואי אינן מכשירות נהיגה ברכב כאשר הוא נתון תחת השפעת סם "ואין על הציבור לשאת בתוצאות נהיגתו בשכרות". עם זאת, מצא בית המשפט המחוזי להקל מעונש הפסילה שהוטל על רישיונו של ז' והעמיד אותו על התקופה המינימלית הקבועה בחוק של 24 חודשים. יתר רכיבי גזר הדין נותרו בעינם.

בבקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון טען ז' שמדובר ב"סוגיה עקרונית", שעניינה פרק הזמן המינימלי שצריך לעבור בין שימוש כדיון בקנאביס רפואי לבין המועד שבו ניתן לחזור ולנהוג ברכב. עוד הוסיף ז', כי בגזירת דינו לא נתנו הערכאות הקודמות משקל ראוי לכך שהוא המתין יותר מ-12 שעות מהמועד שבו צרך קנאביס, עד שנהג ברכבו. בית המשפט העליון דחה את בקשתו של ז', וציין כי על ז' הוטל עונש ראוי ומאוזן ואין כל מקום להתערב בו. מבדיקת המאפיינים, אשר נמצאה מהימנה על ידי בית המשפט לתעבורה, עלה בבירור ש-ז' היה נתון תחת השפעת סמים בעת שנעצר והתקשה לבצע כהלכה פעולות פשוטות, דוגמת נגיעה עם האצבע באף, הליכה בקו ישר ועמידה במקום. לאור זאת, סבר בית המשפט כי אין לשנות את פסק דינו של בית המשפט המחוזי. ההשלכות של הלכות בית המשפט העליון הינן כי חברות הביטוח לא ישלמו תגמולי ביטוח למבוטחים שצרכו קנאביס רפואי והיו מעורבים בתאונה, אף אם פעלו לפי ההנחיות הרפואיות ונהגו בחלוף שש שעות ונמצאו שרידי סם בגופם.

הכותב הינו מומחה בביטוח ונזיקין, הבעלים של משרד עורכי דין ג'ון גבע ומשמש, בין היתר, כיועץ המשפטי לחברי לשכת סוכני הביטוח